Sociaal Congres. In de twee voorlaatste teekent de heer Wormser hem eerst als journalist en dan als volksredenaar, en in een slothoofdstuk als den eere-voorzitter van Patrimonium.

Wie zich óf nog eens wil herinneren óf wil leeren kennen wat ook door Klaas Katen is gedaan tegenover de oorzaken waaruit *de* sociale quaestie is ontstaan: de tegenwoordige productiewijze, de liberalistische politiek, en de achteruitgang van religie en moraal, — lere deze zoo interessante en wèlgeschreven biografie: *Een man uit het volk.*

2. J. H. Landwehr, Predikant te Rotterdam. *Kort Overzicht van de Geschiedenis der Gereformeerde Kerken in Nederland van 1795 tot heden.* 4de, vermeerderde druk. Zwolle. — Firma Tulp.

Het is met name voor het geslacht, dat noch de *Scheiding*, noch de *Doleantie* heeft beleefd, wenschelijk, dat het kennis neme van deze feiten en wat daarmede samenhangt. Uitnemend kan daarin voorzien dit boekje van den Rotterdamschen predikant J. H. Landwehr. Het is geschreven in den vorm van een catechisatieboekje, in vragen en antwoorden, waarbij ik echter onderstel, dat het wel niet bedoeld zal wezen om uit het hoofd te worden geleerd. Na een *inleiding*, waarin over het begrip Kerk, over Gereformeerde Kerken, over de Belijdenisgeschriften en de Kerkenordening der Gereformeerde Kerken in Nederland wordt gehandeld, wordt dan in de volgende *negen* hoofdstukken kort en zakelijk gesproken over: de Kerken onder de Fransche overheerschinq; de „Synode van 1861" en hare gevolgen; de „Réveil" en de „Afscheiding" de Geschiedenis der Afscheiding tot 1869; over den toestand van het Nederl. Herv. Kerkgenootschap; den strijd der Gereformeerden onder de Organisatie; de „Doleantie"; de Vereeniging der Gereformeerde Kerken. In de twee laatste hoofdstukken spreekt de geachte schrijver over den toestand der Gereformeerde Kerken en over de geschiedenis der Zending in (van?) de Gereformeerde Kerken.

Het voorlaatste hoofdstuk kwam ook voor in den derden druk van dit werkje, maar is thans tot op heden bijgewerkt. Het biedt een beknopt maar goed overzicht van wat op de Synode van Dordrecht in 1893, van Middelburg in 1896, van Groningen in 1899, van Arnhem in 1902, van Utrecht in 1903, van Amsterdam in 1908 is verhandeld. Evenals dat over de „Vereeniging der Gereformeerde Kerken" is ook dit hoofdstuk met groote objectiviteit geschreven.

Het laatste, het in dezen druk nieuwe hoofdstuk, is door zijn kort en juist overzicht van onze Zending bepaald een verrijking.

Een praktisch boekje dat niet alleen op de catechisatie, maar ook als repetitorium uitnemend dienst kan doen.

3. S. Idema. v. d. m. *Beknopte toelichting van het* Kort Begrip der Christelijke Religie naar de „eenvoudige bewerking" van D. D. H. Scholten en H. Dijkstra, ten dienste van het Catechistisch onderwijs, — en *Vragenlijst* behoorende bij de Beknopte Toelichting. Stoomdruk — Jan Haan — Groningen.

Over dit boek, dat reeds eenigen tijd geleden verscheen, kan mijn oordeel niet zoo gunstig zijn, en dat niet om zijn inhoud, maar om zijn omvang. De inhoud is goed, die is in hoofdzaak geput uit Bavinck's dogmatiek, maar de omvang deugt niet voor een *Beknopte* Toelichting op het *Kort Begrip*.

Het *Kort Begrip* dat, juist door zijn kortheid zoo doorzichtige en daarom voortreffelijke catechisatieboekje, telt slechts enkele bladzijden, maar deze „Beknopte Toelichting" telt er niet minder dan 204. En naar de bedoeling van den geachten schrijver is zij niet bestemd voor den onderwijzer, — hetgeen dan ook overbodig zou zijn, want die kan tot de bron zelf gaan —, maar wel bepaald voor den leerling. Ds. Idema toch zegt, dat zijn bedoeling is „dat de catechisanten zoo tot praeparatie als tot repétitie, van de „Beknopte Toelichting" gebruik maken."

Ik feliciteer niet den catecheet, die zulk een gepraepareerden catechisant op zijn leering krijgt. Er bestaat groot gevaar, dat deze weldra van zichzelf denkt, dat hij overtreft zijn meester in beleid.

Mocht genoemde catechisant echter onder deze zelfpraeparatie met de „korte Toelichting" moeite krijgen, en wel zoo dat hij er den waren lust bij verliest, Ds. Idema doet de bemoedigende mededeeling: „Tot vergemakkelijking en opscherping is tevens een vragenlijst bij de „Beknopte Toelichting" gevoegd". Ik betwijfel echter of het gebruik dezer vragenlijst, die niet minder dan 1038 vragen telt, de zaak zal vergemakkelijken en ook of dat „opscherpend" zal werken.

Van den omvang dien zijn „Beknopte Toelichting" kreeg, is de heer Idema zelf verstelt.

Hij heeft het zoo niet bedoeld.

„Doel was om, ter gemoetkoming van het geheugen der leerlingen, eenige aanteekeningen te geven". „Maar", laat hij dan volgen „bij de bewerking dijde zij echter uit tot den omvang, dien zij thans heeft".

Jammer, dat Ds. Idema haar zoo bewerkt heeft. Zulk een „Uitgedijde Toelichting" is onbruikbaar voor het doel, dat hij zich voorstelde te bereiken.

Onbruikbaar bij het „Kort Begrip"
Een *nieuw* catechisatieboek.
Veel minder bruikbaar dan het „Kort Begrip."

Uit de Pers.

Ds. Van Andel schreef in de *Bazuin* enkele rake opmerkingen aan het adres van onze predikanten, onder den titel *voor, onder en na de preek.*

Uit de binnenkamer naar den predikstoel, zoo behoort het. Vele vrienden van den prediker schijnen er anders over te denken; zij plegen hem, als hij des avonds prediken moet, des middags tot kort vóór dien tijd te bezoeken, en over allerlei dingen met hem te spreken. Zulke vrienden vergeten dat zij huns ondanks, ook als zij over goede dingen met den prediker spreken, hem zeer hinderlijk zijn: want zij brengen hem dikwijls uit de stemming, waarin hij behoort te verkeeren, als hij den predikstoel beklimt; ook leiden zij zijne aandacht van zijn onderwerp af, brengen verwarring in zijne gedachten en verzwaren hem het werk der prediking. Er zijn uitzonderingen, voorzeker; zeer goedzinde predikers zullen er misschien geen last van hebben, maar jongeren in de bediening te meer, tenzij dan dat men behoort onder de predikers, die hun hart bij hunne prediking niet noodig hebben.

Maar de versoeking volgt den prediker soms op den voet, ook als hij in de beste stemming kerkwaarts gaat. Op sommige plaatsen is het gewoonte, dat ouderlingen en armverzorgers zich om den leeraar scharen, even vóór de dienst begint, om voor hem te bidden en hem naar het gestoelte te geleiden. Maar als de stemming der broederen geen peil houdt, zijn één onvoorzichtig woord, één alledaagsch gesprek, soms voldoende om ook den predikers stemming te bederven, tot schade der gemeente. Zelfs het gebed, waarmede dit kort samenzijn besloten wordt, kan ontstichtend werken, als het inplaats van eene bede voor den prediker te zijn, vooruit grijpt op het gebed dat deze namens de gemeente bidden zal, of als het door lengte of droogte vermoeit; niet het minst als de bidder den prediker min gunstig gezind is, en zijn gebed gebruikt om hem zulks te laten gevoelen.

Hoe de leeraar naar den predikstoel gaat is niet hetzelfde. Vlieg niet en kruip niet; in beide gevallen zou uw ernst in verdenking komen. Gaat gij te vlug dan hebt gij geen ernst genoeg, en gaat gij te langzaam dan is uw ernst gemaakt. Ook hier is de middenweg de veilige.

Als gij uw werk op den predikstoel begint, kom dan niet te spoedig in vuur. Het vuur der voorafspraak heeft menige preek verteerd. Wie zijn vers te hoog inzet, komt ten laatste stem te kort; men beginne dan beneden aan den berg, opdat er gelegenheid zij om op te klimmen.

Gaat de prediker over tot het gebed voor de predikatie, dan spreke hij anders tot God dan tot de menschen. De prediker moge onder het gebed op zijn predikstoel blijven staan, deze is zoolang hij bidt geen predikstoel, maar een bidgestoelte. Thans toch vertegenwoordigt hij de gemeente; hij moet haar tolk, haar mond tot God zijn, geen voorbidder, maar een, door wien zij zelve bidt. Dat worde nooit uit het oog verloren. Hier dale de toon, zonder echter klagend en slepend te worden, als ware men een slaaf inplaats van een kind. Men brenge geene prediking in zijn gebed, door Gode iets te zeggen, dat eigenlijk gezegd wordt met de bedoeling om het de gemeente te laten hooren; O prediker! verwar gebed en prediking niet. Bedenkt dat men tot God spreekt, dan zal men van zelf kort zijn, en zich niet aanstellen alsof wij den Heere iets zeggen moesten, dat Hij niet wist. Evenzeer zal men niet naar zichzelven luisteren: want God hoort niemand die zichzelven hoort. Mag dit bij hen, die op taal en stijl moeten letten, aanleiding tot fouten op dit gebied geven, men bekommere zich hierom niet; een gebed zonder fouten in taal en stijl teekent óf den volleerden taalkundige of den kunstmatigen bidder. Slechts zorge hij dat er geene wanorde of herhaling in zijn gebed zij; want dan kan de gemeente niet mede bidden.

Er is een gewichtig iets, waarop de gemeente wel eens, vóór men tot het gebed overgaat, gewezen mag worden. 't Is deze, dat God het gebed der twistenden en toornigen niet verhoort. Indien er enkelen in de gemeente zijn, die verdeeld zijn tegen elkander, zal dit de verhooring des gebeds niet verhinderen, zoo de gemeente het hare doet, om hen tot elkander te brengen. Maar als partijzucht de gemeente verteert, dan heeft het gebed zijne kracht verloren. Mogelijk heeft God nog enkele voorbidders in zulk eene gemeente overgelaten, die in gemeenschap met en door den Geest van den hemelschen Voorbidder niet te vergeefs harer gedachtig zijn; maar op het gemeenschappelijk gebed waarin de prediker haar vertegenwoordigt, mag zij alsdan geene verhooring verwachten.

Nu volgt de predikatie. Wat een voorrecht voor een hoorder als zijn prediker spreekt. De spreektoon is de ware preektoon. Hier komt geen galmen, geen schreeuwen te pas; een weinig verheffing van stem, zoo noodig, mag voldoende geacht. 't Is waarlijk niet hetzelfde hoe men spreekt; wie meent door galmen en schreeuwen grooteren indruk te maken, vergist zich; een zachte regen dringt het diepst in den grond. Daarom behoeft men niet alles op éénen toon te zeggen; de prediking zij geen wiegelied. Slechts zorge de prediker dat zijn spreken niet denken doe aan iemand die een tocht maakt over bergen en door dalen, daardoor dat hij zich het eene oogenblik onverstaanbaar maakt door zijne stem al te hoog te verheffen, en het andere oogenblik door zijne stem al te diep te doen dalen. Spreek niet te snel, opdat uwe hoorders u kunnen bijhouden, en zich niet genoodzaakt zien om achter te blijven, maar ook niet te langzaam, opdat uwe hoorders in hunne harten uwe drijvers niet worden. Ga met hen een rechten weg. Keer nooit op dien weg terug, want herhalen is vermoeien. Wandel niet met hen in duisternis, maar geef heldere gedachten, opdat uwe rede hun geen doolhof zij. Ban de vreemde woorden uit uwe prediking; zij behooren op den katheder, niet op den predikstoel. Wilt gij een verhaaltje in uwe preek inlasschen, zorg dan dat het een nieuw zij; want christelijke anecdoten verlieren na het eerste gebruik hunne kracht.

Bewaar uwe kracht voor het slot uwer rede. Indien gij deze afbreekt door het opgeven van een zangvers, laat dit dan gedaan worden met de bedoeling om de harten der hoorders te beter te stemmen tot wat men van den predikstoel nog van u hooren zal. Volg niet het voorbeeld van hen, die de gemeente verzoeken om tot verpoozing harer aandacht te zingen; want niet alleen zijn de psalmen ons niet gegeven om onze hersenen wat ontspanning te geven, maar gij zoudt den indruk geven dat gij de aandacht van uwe hoorders dermate had weten te boeien, dat hun een weinig ruste noodig werd.

Is de preek ten einde, vermijd dan alles wat den indruk van het gesprokene verstoren zou. Ook om die reden schijnt een kort nagebed, dat zich bepaalt tot de bede dat de hemelsche Landman zegen op het gezaaide doe nederdalen, verkieselijk boven een lang, waarin de aandacht van allerlei bijkomstige dingen wordt afgeleid. Men vermijde om gelijke reden zooveel mogelijk afkondigingen van den predikstoel te doen; ach! er vliegen buiten de kerk vogelkens genoeg om het gestrooide zaad op te pikken, dan dat men ze in de kerk zelven loslaten mag. Zie vooral toe, prediker, dat gij zelf zulk een vogelke niet zijt. Vooral als het gemoed tijdens het prediken in geestelijke spanning is geweest, dreigt het gevaar, dat er eene vleeschelijke ontspanning volgt, die zich bij humoristisch aangelegde naturen, in ijdele scherts lucht geeft, of anders in gesprekken van alledaagschen aard. Dat kon hen, die er getuige van zijn, geestelijke schade toebrengen; het maakt het gewicht van het gesproken woord lichter, waar ernst na de prediking het zijne zwaarte ten volle liet behouden.

Officieele Berichten.

Met dank aan den Heere meldt ondergeteekende, dat het bestuur der Nat. Vereeniging voor Gereformeerd voorbereidend Hooger Onderwijs te Kampen bericht heeft ontvangen, dat aan het Gereformeerd gymnasium te Kampen, door wijlen Mevr. de wed. M. G. Hoogeveen—Dros, te Utrecht, den 13en Jan. 1909 overleden, gelegateerd is de som van *f* 1000, vrij van successierecht, echter onder last van vruchtgebruik

Moge het goede voorbeeld van deze overledene zuster navolging vinden.

Namens het bestuur voornoemd:
Ds. J. Kok, *scr.*

Bedum, 8 Maart 1909.

Zondagavond nam Ds. G. v. Setten, na ruim vijftien-jarigen arbeid, afscheid van de gemeente Bussum. Z.Ew. bepaalde de talrijk opgekomen schare bij de woorden van 2 Thess. 3 : 16 en sprak naar aanleiding daarvan de gemeente hartelijk toe.

Door een der brs. ouderlingen werd hierna Ds. v. Setten namens Kerkeraad en gemeente toegesproken, en hem de rijke zegen des Heeren toegewenscht. Aan het einde werd den scheidenden leeraar Ps. 121 : 4 toegezongen.

Namens den Kerkeraad:
A. Buthker, *scriba.*

Bussum, 9 Maart 1909.

Door de classis Leiden werd 18 Febr. praeparatoir geëxamineerd en met alle stemmen toegelaten om te staan naar den Dienst des Woords in de Geref. Kerken, de heer W. F. C. van Helsdingen, Theol. cand. aan de Vrije Universiteit. Adres: V. U. Keizersgracht 162, Amsterdam.

Aan de Geref. Kerken in Nederland.

De Deputaten op de laatste Generale Synode benoemd, inzake de Zending onder de Joden, brengen het volgende ter uwer kennis.

Met de door die Synode gestelde conditie kon geen der benoemde Deputaten de benoeming aanvaarden.

Dit betreft de financieele administratie, zooals die reeds door de Synode van Middelburg werd geëischt, en die nu door de Deputaten zelven zou moeten geschieden.

Waar echter de zaak van de Zending onder de Joden daaronder niet lijden mag, hebben Deputaten hun taak aanvaard, onder voorwaarde, dat zij zich het recht voorbehouden de financieele administratie aan iemand buiten hen op te dragen. Hiervoor hebben Deputaten benoemd den heer N. Koops, waarnemend penningmeester, wien de Kerken verzocht worden hun bijdragen te zenden. Zijn adres is Haringvliet 101, Rotterdam.

De Deputaten verder overtuigd van het groot belang van dezen arbeid der Zending onder de Joden, hebben Ds. E. Kropveld verzocht hen met zijn gewaardeerd advies te blijven dienen, hun vergaderingen bij te wonen, en hem het eere-voorzitterschap aangeboden.

Met de bede, dat Sions Koning de Kerken zegene en de Zending onder de Joden op de harten binde,

De Deputaten voornoemd:
Ds. A. v. Veelo, *Praeses.* (Rotterdam).
Ds. J. Douma. (Leiden).
Ds. J. D. v. d. Velden, *Scr.* (Kralingen).

8 Maart 1909.

Kort verslag van de vergadering der Classis Haarlem, gehouden den 2den Maart 1909.

Ds. Koers, voorzitter der vorige vergadering, opent met gebed na lezen van Hebr. 13 en psalmgezang.

Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Één Dienaars des Woords is verhinderd, terwijl een Diaken keurstem ontvangt. Als gasten zijn aanwezig eenige BB. uit Wormerveer en uit Krommenie.

In het moderamen nemen zitting: Ds. Kramer als praesens, Ds. de Vries als Scriba en Ds. Koers als assessor.

De notulen worden pro memorie gelezen.

Het praep. examen dat gehouden zou worden, kan niet doorgaan wegens ziekte van den examinandus.

Na breede besprekingen wordt een geamendeerd voorstel aangenomen tot wijziging der grenzen van de kerk te Haarlemmermeer (oostzijde).

Naar aanleiding van een verzoek van den Kerkeraad te Wormerveer en een aantal BB. te Wormerveer en te Krommenie wordt besloten tot splitsing der kerk van Wormerveer en alzoo tot instituëering van die te Krommenie. Als Commissie om deze zaak te leiden en te beëindigen, worden benoemd de BB. Ds. Breukelaar, Ds. de Vries en Oud. Baas.

Omtrent eene vraag van een Br. uit W. wordt den Kerkeraad aldaar advies gegeven.

Eene kerk vraagt of het geoorloofd is, collecten te splitsen, met name die voor de Theol. School en Theol. Fac. der V. U. De classe spreekt uit, dat voor elk bepaald doel tweemaal op één Zondag dient gecollecteerd te worden.

Hulpbehoevende kerken doen aanvragen, die in handen van Deputaten ad hoc worden gesteld, om de volgende vergadering van advies te dienen. Ds. Veltman rapporteert dat over 1908 de inkomsten dier kas waren *f* 449.— de uitgaven *f* 475.10. Zijne boeken worden nagezien door Ds. Dekker en Oud. Breukelaar.

Ds. Breukelaar brengt rapport uit inzake de Zending. Hieruit blijkt dat Ds. Zwaan zal repatrieeren en Ds. Bakker tijdelijk zijne plaats innemen. De arbeid te Jogja wordt gezegend. Een der kweekelingen, Jacobus, is helaas krankzinnig geworden. De inkomsten bedroegen voor den Dienst des Woords in 1908 de som van *f* 8646,34½, de uitgaven 8155 62½. De Sultan gaf *f* 1000,— voor het hospitaal als bewijs van belangstelling.

Bij de rondvraag naar art. 41 D.K.O. ontvangt eene kerk vrijheid tot toepassing van den 2en trap der censure; andere verkrijgen gewenschte inlichtingen.

Vacature diensten worden aldus geregeld:
Vijfhuizen: Ds. Ringnalda en Ds. Heida.
Wormerveer: Ds. de Jong en Ds. Veltman.
Wormer: Ds. Dekker en Ds. Koers.

Nadat nog de arbeid in plaatsen waar geen Geref. kerk is, den kerken ernstig op het hart gebonden is, sluit de praeses de Vergadering met dankgebed.

Namens de Classe,
J. A. de Vries, *h.t. Scriba.*

Zaandam, 3 Mrt. '09.

Buitenland

N.-Amerika. Een treurig verschijnsel. Een bazuin die een zeker geluid geeft.

De heer Herbert W. Gates, secretaris van de Northwestern University Y. M. C. A. (Christelijke Jongelingsvereeniging der Noordwestelijke Universiteit) hield onlangs tot de „Noyes Street Mothers Club" te Evanston, Illinois, een toespraak, waarin hij o. a. zeide: „De gewoonte om een vijftigjarige heilige te maken van een kind van tien jaren, is geheel verkeerd. Dit forceerend proces van den Godsdienst is even noodlottig als op elk ander terrein. Het is een groote fout, den tijd door te brengen met het lezen van den Bijbel, die besteed moest worden om met de kinderen te spreken en met hen te spelen. Ik heb meer verwachting van kinderen, die door ouders opgevoed worden, die niet zoo vroom zijn, maar die in staat zijn, de liefde en het vertrouwen van hunne kinderen te bewaren, dan van die, wier ouders te veel aandacht wijden aan vroomheid". Wij vinden deze woorden diep treurig. „Het schijnt wel of de Geest van Bijbelverwaarlooziug en Godsdienstvrees in de nieuwe wereld overheerschend is, en sommigen scheppen er behagen in, om de banden en touwen, waardoor het menschelijk leven aan God en den Vader in de hemelen verbonden wordt, van zich af te werpen en te verbreken", zoo schrijft de *Leader. De Wachter* voegt hieraan toe:

„Dat invloedrijke mannen aan de grootste inrichtingen voor onderwijs in ons land in het geven van onderwijs van Bijbel, God, noch godsvrucht willen weten, behoeft ons niet te bevreemden. Van der jeugd aan is het hun geleerd dat de Bijbel van de school moest geweerd. En op hun standpunt hebben zij gelijk. Is er op de lagere school geen plaats voor den onfeilbaren Bijbel, dan ook niet op de Universiteit. En met den Bijbel verwerpt men ook godsvrucht en zedelijkheid.

En als de leeraars aan de Universiteiten dan ten slotte alle godsdienstig onderwijs veroordeelen, en met vrome ouders, die in huis hunne kinderen opvoeden in de vreeze des Heeren, den spot drijven, dan mogen wij zulks betreuren, maar bevreemden behoeft het ons niet. Daar moet men noodzakelijk toe komen. Is op de school, lagere zoowel als hoogere, de vreeze des Heeren niet langer het beginsel der wijsheid, dan zal op den duur ook het huisgezin aan alle vreeze Gods gespeend zijn. Daartoe komt het niet in eens. Maar langzamerband. Niet alle band die aan God en godsdienst bindt, wordt op eens doorgesneden. Maar eenmaal begonnen met Gods Woord te breken, en dat Woord uit alle onderwijs buitenshuis uitgebannen, en de laatste draad die aan God bond in het huisgezin wordt ten slotte losgerafeld."

Dat het woord dat de secretaris eener Christelijke jongelingsvereeniging deed hooren, geen op zich zelf staand verschijnsel is, maar in verband staat met den geheelen toestand op kerkelijk en godsdienstig gebied, blijkt uit een artikel in *De Hope* van 10 Febr. l.l., hetwelk luidt:

„Het Presbyterie (Classis) van Chicago, eene der grootste in N. Amerika, heeft gebazuind, en hare bazuin heeft geen onzeker geluid gegeven. Zij komt er openlijk voor uit, dat de toestand der Kerk zeer hachelijk is, daar de wereldsch-gezindheid der belijdende Christenen, volgens haar oordeel, ontzaglijke afmetingen heeft aangenomen. Zij meent, dat de invloed der kerk van Christus naar buiten daardoor zeer vermindert is. Opmerkelijk vooral schijnt ons toe in dit oordeel, dat de overtuiging veld vindt in de kringen, die het Presbyterie van Chicago vertegenwoordigt, dat een der veege teekenen gevonden wordt in het gebrek aan kennis der waarheid. Al de leeraars van dit Presbyterie, 97 in getal, hebben onlangs van kanseel verwisseld, om met ernst de kerken te wijzen op den geestelijken nood, waarin het christendom zich tegenwoordig bevindt. Wel meent men, dat onze tijden niet slechter zijn dan vorige dagen. Die uitdrukking komt ons een weinig vreemd voor, want indien onze dagen niet slechter zijn dan vroegere tijden, dan verstaan wij het niet waarom er dan bijzondere behoefte zou bestaan aan bijzondere kracht. Zijn alle tijden gelijk?

Wij weten wel, dat sommige menschen niets dan goeds zien in den goeden, ouden tijd, terwijl zij in het heden niets anders zien, dan wat verkeerd is en niet deugt. Zulk eene opvatting is de onze niet. God is een Heer van alle tijden, en daarom wordt er iets goeds gevonden in alle tijden. Wij gelooven daarom ook, dat er iets goeds gevonden wordt in onzen tijd. Maar men zou moedwillig blind moeten zijn, indien men niet geloofde, dat er meer geestelijk leven was in de kerken der hervorming, dan in de kerken van het rationalistisch tijdperk; meer gezonde zedelijkheid in de dagen van Cromwell, dan in het tijdvak der eerste Fransche revolutie; meer geestelijke warmte in den tijd van Moody, dan in de dagen van Chapman. Ook de dagen van het Moderatisme in Schotland vóór het optreden van Chalmers zijn geheel anders dan de jaren der stichting der Vrije Kerk van Schotland. Er zijn vele ziekten even goed in het kerkelijke leven als in het leven der maatschappij, en soms heerscht de eene en dan weer de andere ziekte.

En gelijk een geneesheer die ziekte zoekt tegen te werken, die hij in zijne praktijk ontmoet, zoo hebben ook wij, die een hart hebben voor de zaak des Heeren, juist die geestelijke ziekten te bestrijden, die wij ontmoeten op onzen weg. Te loochenen is het niet, dat onze tijd mank gaat aan ware godzaligheid en grondige kennis der waarheid Gods.

En daarom zijn wij blij, dat het Presbyterie van Chicago den moed gehad heeft, den vinger op de wondeplek te leggen. Het geroep: Vrede vrede, en geen gevaar! mag zoet klinken in de ooren van hen, die zich niet gaarne in den slaap laten storen, maar een ieder, die de waarheid bemint, zal er geen welgevallen in hebben

Wij zijn vooral ook daarom blij, dat er invloedrijke stemmen opgaan, die het volk tot bekeering roepen, omdat dit de rechte weg is tot een ommekeer van zaken. Wie het boek der Richteren met aandacht gelezen heeft, zal hebben leeren verstaan, dat de Heere altijd gereed is Zijn volk bijtestaan en hen te verlossen van de macht der vijanden, wanneer zij zich tot God bekeeren. Men ziet soms met verlangen uit naar opwekkingen. Zou God de Heere Zijn volk niet gaarne opwekken uit den slaap en met Zijn heil bezoeken? Zekerlijk. Wij mogen daaraan geen oogenblik twijfelen. Maar wanneer het dan toch niet geschiedt, hoewel wij het begeeren? Zoo lang er geene belijdenis van zonde is en geen waarachtig berouw, blijven de opwekkingen uit, of, indien zij op kunstmatige wijze in het leven geroepen worden, zullen zij geen blijvende vruchten voortbrengen. De Heere geve, dat de oproeping tot bekeering door het Presbyterie van Chicago het begin moge zijn van een heerlijk werk der genade."

Wij verblijden ons in dit woord van *de Hope* en wij spreken daarbij de hoop uit, dat het gevoelen van den gemeenschappelijken nood waarin de kerken verkeeren, de broeders van hetzelfde huis moge saambrengen. Wanneer het gemeenschappelijk beleden wordt dat de kerk des Heeren in een afgezakten toestand verkeert, dan gaan zij ook saam in het roepen: „laat ons wederkeeren tot den Heere", en dan valt veel, wellicht alles weg dat tegenwoordig nog verwijdert.

China en Korea. Zendingsarbeid der Presbyterianen. Conclusies der internationale Opium-commissie.

Wij beleven een tijd, waarin de zending verbazend groote vorderingen maakt. De volgende berichten zijn ontleend aan *The Missionary Review of the World:*

De predikant van de Presbyteriaansche zending in Mantsjoerije, Walter Philips, schreef: „De geheele kerk van Mantsjoerije schijnt op het diepste geroerd. De mannen die de leiding hebben, zijn geheel veranderd; hunne gedachten omtrent zonde en gebed zijn omgezet. De leden zijn vervuld met nieuwen ijver om uit te gaan en met hunne vrienden en buren te spreken. Zelfs de schooljongens prediken en verkoopen boeken op de straten. De meisjes gebruiken hunne vrije halve dagen om naar de omliggende dorpen te gaan, waar zij de vrouwen bijeenvergaderen, teneinde met haar te spreken en te bidden. In hospitalen en openbare inrichtingen wordt de naijver gebannen, en zij die daarin arbeiden, vergaderen elken dag om elkaar te sterken en te bidden voor de komst van Gods Koninkrijk. Vijanden verzoenden zich; oude veeten werden vergeten; dobbelaars te recht gebracht; opiumschuivers gered.

Het is te vroeg om over blijvende resultaten te spreken. Tot dusver bleef de beweging hoofdzakelijk beperkt binnen den kring der Kerk, doch zij begint zich naar buiten uit te breiden, zoodat men dit jaar groote winst mag verwachten.

Omtrent Korea schrijft hetzelfde blad:

„Deze natie, die zoo lang bekend stond als „het kluizenaars volk", omdat het zich zoo zorgvuldig mogelijk van alle andere volken afsloot, is sedert 1880 zoo snel vooruitgegaan, dat Japan daarmede vergeleken slechts langzaam voortgeschreden schijnt. In 1866 brak er een hevige vervolging uit, waarbij negen Fransche Roomsche priesters, met hunne bisschoppen en duizenden bekeerlingen, onder foltering werden ter dood gebracht. Tien jaren later gaf Korea, na 3000 jaren in het striktste isolement te hebben geleefd, toe aan den drang van Japan en China en gaf aan buitenlanders verlof in zijn land te verkeeren. Hierdoor ontstond in 1882 eene revolutie, die uitliep op het sluiten van handelstractaten met de Vereenigde Staten, Engeland en Duitschland. Het volgende jaar zond de Koning van Korea een gezantschap naar de hoofdsteden der groote natiën, om vriendschappelijke betrekkingen aan te knoopen en van dien tijd af schoten Westersche denkbeelden veel wortel, zooals blijkt uit het nieuwe stelsel van onderwijs, uit de reorganisatie van het leger, enz. Niettegenstaande den opstand in de hoofdstad van Korea in 1888, die spoedig werd onderdrukt, is de staatkundige en godsdienstige ontwikkeling van dit volk voorspoedig voortgegaan".

Omtrent den vooruitgang van het zendingswerk wordt dan nog medegedeeld:

„Gedurende de laatste negen maanden hebben wij gezien, dat de Presbyteriaansche kerk in Korea georganiseerd werd, dat de eerste classis samenkwam, dat de eerste leeraars van Korea bevestigd werden, die hunne opleiding in het Pyeng Yang College en seminarie ontvingen en dat de Medische school te Seoul tot stand kwam. De normaal klas voor mannen wordt door twee honderd personen gevolgd; het Theologisch Seminarie telt acht en negentig leerlingen. De bekeerde Koreanen toonen groote offervaardigheid; de „Middel-kerk" te Seoul was het geheele jaar gevuld.

Het verslag van de Zending in Korea over het jaar dat 20 Juni 1908 eindigde, is merkwaardig. Het getuigt dat in weerwil van de woelingen op staatkundig gebied, 5,423 leden voor de Presbyteriaansche Kerk gewonnen werden. De leden uit de inboorlingen brachten ruim *f* 180 000 op.

Verleden jaar werd het getal dergenen, die de Presbyteriaansche kerk aanhingen, geschat op ongeveer 54,000; dit jaar op 74 000.

Er zijn 797 gemeenten die de kosten van den eeredienst zelve dragen, terwijl 454 scholen door de Koreanen worden onderhouden; 12,264 kinderen ontvangen op de verschillende scholen onderwijs. In de ziekenhuizen, die onder het opzicht van de Zending staan, werden 46 336 patiënten behandeld.

Het is trouwens van algemeene bekendheid, dat in geen land ter wereld in de laatste jaren door de Zending met zooveel zegen is gearbeid, als in Korea.

De internationale opium commissie te Shanghai is met haar arbeid verleden week gereed gekomen; hare conclusies werden in het bekende Engelsche orgaan de *Times* opgenomen Daaruit blijkt dat de commissie erkent, dat het der Chineesche regeering oprecht om te doen is het opiumverbruik in China uit te roeien. Onder de ontwikkelde Chineezen wint ook de overtuiging veld, dat het opiumschuiven behoort een einde te nemen. Jammer genoeg moest de commissie constateeren, dat het gebruik van morphine steeds meer verbreid werd, waarom ook het fabriceeren en verkoopen van dit bedwelmingsmiddel een groot gevaar voor het volk is. Een van de juiste opmerkingen der commissies is, dat alle regeeringen, die nederzettingen in China hebben, de opium-kitten op haar eigen terrein moesten sluiten.

De Chineesche leden der commissie stelden voor, dat de niet Chineesche afgevaardigden der vergadering hunne regeeringen moesten beduiden, dat zij den uitvoer van opium naar China zouden verminderen, in verhouding als het aankweeken van papaverbollen in het Chineesche rijk wordt beperkt. Dit voorstel werd verworpen, maar men verwacht, dat de Chineesche regeering weldra komen zal met een voorstel, om den vrijen uitvoer van opium uit Engelsch Indië te verminderen. Het is een betreurenswaardig feit, dat vooral opium in China verbruikt, uit Indië uitgevoerd wordt. Men beweert wel, dat wanneer de Indische regeering den uitvoer uit Engelsch-Indië verbood, Chineesche verbouwers van papaverbollen hun cultuur zouden vermeerderen, en dan een winstgevend monopolie verkregen. Men zegt ook, dat de regeering van Engelsch Indië er niet aan kan medewerken, om de opiumverbouwers van Assam te gronde te richten.

De toon van het rapport, zegt *The British Weekly*, geeft ons echter hoop, dat binnen korten tijd geen groote Christelijke natie deel zal willen hebben in het bevorderen van een handel, die een bron geweest is van onberekenbare ellende en verachtering der Chineezen.

Wij helpen dit het Engelsche blad hopen, doch wij vreezen, dat alleen dan, wanneer China krachtiger kan optreden en meer zijn tanden laat zien, de voordeelen die de opiumteelt oplevert, door de regeering van Engelsch-Indië zullen prijsgegeven worden.

Winckel.

Voor Kinderen.

BESCHAAMD.

Te Deutz (spreek uit *Duits*) bij Keulen zaten ettelijke jaren geleden eenige heeren in de wachtkamer van het station. 't Waren handelsreizigers die het druk hadden over hun zaken, hun boekjes doorliepen, of ook wel lachten en schertsten, al naar het hun inviel.

Kort vóór de trein zou vertrekken stapte een heer binnen, wiens kleeding en voorkomen deed vermoeden, dat hij een predikant was. Niemand echter lette op hem. Want elk oogenblik verwachtte men het teeken te hooren, dat de trein voor stond.

Doch het liep eenigszins anders. Er verscheen namelijk een beambte die bekend maakte, dat trein nr. 22 onderweg oponthoud had gekregen en eerst over een kwartier te Deutz kon zijn.

Algemeene teleurstelling en klachten onder de reizigers. Doch er viel niets aan te doen,